

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Continens Armamentarium Seu Panoplima Spiritualem - Id est, Varia arma
& media ad omnis generis tentationes fortiter sustinendas, & feliciter
superandas, Ad Omnium Quidem Animarum

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1688

Pars I. De Tentationibus circa ipsas Tentationes occurrentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48377)

P A R S I.

DE TENTATIONIBUS
CIRCA IPSAS TENTATIONES
OCCURRENTIBUS.

I. **V**ariæ ex hoc fonte tentationes nascuntur ; nam interdum aliqui ob ipsam tentationum impugnationem, alij ob gravitatem earum, alij ob multitudinem, aut diurnitatem, alij ob non sufficientem cognitionem earundem, alij denique ob Directoris apti defectum tentantur, pro quibus proin singulis tentationibus, specialia remedia erunt assignanda.

TENTATIO I.

De periculo tentationis.

II. **T**heophilus Juvenis conqueritur Confessario suo, se quotidie varijs tentationibus vexari, atque interdè vehementer angi, timerèque, ne talibus tentationibus aliquoties succumbat, & DEO si non omnino Inimicus, certè minùs gratus & amabilis efficiatur. Quæritur, quomodo consolari & juvare eundem debeat Confessarius ?

Responsio.

III. Inprimis ei Christi, & Sanctorum exemplum proponat; si enim Salvator tentatus est, quis potest esse securus, intentatum se hujus vitæ maria transire, ut S. Hieronymus in c. 6. ep. ad Gal. discurret. Sed & de Sanctis rectè dixit devotus Asceta l. 2. c. 9. de imit. Christi : *Nullus Sanctus fuit tam altè raptus & illuminatus, qui prius vel postea non fuerit tentatus; non enim dignus*

dignus est altâ DEI contemplatione, qui pro DEO non est exercitatus aliquâ tribulatione.

IV. Præterea jubeat eum confiderare finem præcipuum, quem intendit DEUS per ejusmodi tentationes immittas, scilicet virtutis probationem, uti S. Augustinus super Psalm. 60. his verbis ostendit: *Vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine peccato, sine tentatione, quia profectus noster fit per tentationem, nec sibi quisquam innotescit nisi tentatus: nec potest coronari, nisi vicerit: nec vincere, nisi certaverit: nec potest certare, nisi Inimicum & tentationes habuerit.* Quod ipsum confirmans S. Chrysostomus l. i. de prov. DEI. Sic alloquitur tentatum: *DEVS te hæcenus ut Mater brachijs gestavit, nunc verò in aquas abjecit, ut tuo disceres natare cortice; hæc ad probandam fidem, ad exercendam virtutem, ad augendum promeritum sunt.* Nempe nescimus sæpe, quid possumus, sed tentatio aperit, quid sumus, ut rectè iterum Thomas Remp. l. i. c. 13. ait.

V. Insuper ei ostendat, tentatorem nocere ei non posse, nisi ipsemet consentiat; nam, ut bene S. Bernardus S. 39. advertit, *potest Inimicus excitare carnis molestias, sed in te est, si volueris dare vel negare consensum.* Quam ipsam veritatem clariùs proponens S. Augustinus S. 197. de temp. sic loquitur: *Sed dicit aliquis: si alligatus est (Diabolus) quare adhuc tantum pravalet? Verùm est, Fratres carissimi quia multum pravalet, sed tepidis & negligentibus, & DEVM in veritate non timentibus.* Alligatus est enim tanquam innexus canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum, qui se illi mortiferâ securitate conjunxerit. Jam videte, Fratres, quàm stultus est homo ille, quem ca-

nis

nis in catena positus mordet. Tu te illi per voluptates & cupiditates sæculi noli conjungere, & ille ad te non praesumat accedere; latrare potest, sollicitare potest, mordere omnino non potest, nisi volentem, non enim cogendo sed suadendo nocet, nec extorquet à nobis consensum, sed petit,

VI. Denique demonstrat illi, quòd non modò tentationes tales indicium non sint animæ parùm DEO gratæ, sed potiùs contrarium inde colligi debeat, uti Angelus Raphaël Tobiaë seniori indicavit Tob. c. 12. dicens: *Quia acceptus eras DEO, necesse fuit, ut tentatio probaret te.* Et confirmat S. Chrysoströmus hoc, 32. dicens: *Ne existimemus, esse signum, quòd nos dereliquerit, & deficiat Dominus, si tentationes nobis inferantur, sed hoc nobis maximum sit indicium, quòd DEUS nostri curam gerat; nam & si habeamus peccatorum sarcinas, quæ nos premant, poterimus magnam patientiam, & gratitudinem declarando leviores eas facere, & si non multa habemus peccata, iterum majore fruemur gratiâ, si grato animo tulerimus.* Sed nec indicium præbent hominis imperfecti ejusmodi tentationes, sed potiùs magnam virtutem & fortitudinem arguunt; nam nullum, teste S. Climacho, certius est argumentum, quòd Dæmones victi sint à nobis, quàm si nos acerrimè impugnant; quia Hostis noster, quantò magis nos sibi rebellare conspicit, tantò amplius expugnare contendit; eos enim pulsare negligit, quos quieto jure se possidere sentit, ut S. Gregorius hom. 2. advertit; & bene agnovit Discipulus ille, de quo S. Dorotheus doct. 13. scribit, quòd, cùm gravissimè à Spiritu fornicationis impugnatus, à sene suo interrogatus fuisset, an luctam hanc per preces amoveri cuperet? responderit; *Equidem laboro, Pater, ut vides,*

vides, conflictorque vehementer, sentio tamen, hoc
lucri mihi accedere, quod sæpiùs ad DEUM per O-
rationem, mortificationemque recurram. Quare
DEUM potiùs oro, ut mihi patientiam & constan-
tiam largiatur, ut incruentam ex hac tentatione vi-
ctoriam reportem. Re creatus hoc responso senex, nunc
demum cognosco, inquit, Fili mi, quantas in via vir-
tutis progressionem feceris; nam dum quis infesto cui-
piam viro strenuè it obviam, manet humilis, sollicitus,
anxius, & his angustijs, laboribusque sensim ad con-
summatam animi puritatem pertingit.

TENTATIO II.

De gravitate Tentationis.

VII. **P**hilothea fatetur Confessario, se varijs qui-
dem tentationibus ex permissione DEI vexari,
sed eas non difficulter superare se posse; unam tamen,
quã ad blasphemias incitatur, intolerabilem & insu-
perabilem sibi videri, ac per eandem ad desperatio-
nem propè adduci. Quæritur, quomodo contra
hanc tentationem munienda sit?

Responsio.

VIII. Primò ei in memoriam revocet saluberrimum S. Pauli I. Cor. 10. *Tentatio vos non apprehendat nisi humana; fidelis autem est DEVS, qui non patitur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum.* Quod ipsum etiam confirmans S. Augustinus in Pl. 61. *Noli, inquit, timere, permissum facere aliquid Tentatorem; habes enim misericordissimum Salvatorem. Tantùm permittitur ille tentare, quantum tibi prodest, ut exercearis, ut proberis, ut,*
qui

qui te nesciebas, à te ipso inveniariis. Certè ex defectu hujus fiducia non modicum tentationes incrementum sumere, jam pridem advertit Thomas Kemp. l. 1. c. 13. dicens: *Initium omnium malarum tentationum inconstantia animi, & parva ad DEVM confidentia.*

IX. Secundò ostendat, hoc ipsum esse signum, quòd DEUS ipsum magni faciat, & in virtute ac perfectione profecisse censeat; id quod jam olim Ethnicus Philosophus Seneca advertit l. 1. de prov. c. 4. dicens: *Calamitas (& tentatio) virtutis occasio est. Dux lectissimos mittit, qui nocturnis Hostes aggrediantur insidijs. Nemo eorum, qui exeunt, dicit: Male de me Imperator meruit, sed bene judicavit. Hoc certè generosa ac DEVM amantis anima officium est, inquit S. Chrysostomus in doctrin. Apost. Habentes autem eundem Spiritum adversitates & afflictiones ferre. Ceterum generosè tolerare tentationes atque insuper ei gratias agere, qui se tentari permittit, id demum summa fortitudinis meritò videri potest, animaq; vigilantis, & qua omnibus humanis affectibus sit superior. Quod ipsum etiam ho. 32. in Gen. Confirmans, quia DEVS noster liberalis est, inquit, & salutis nostrae curam gerit, ea de causa quasi luctam & exercendi materiam nobis proponit, ut, si, quod nostrum est, declaremus, largiore dignetur nos curà. Quod cum scimus, ne tristemur in tentationibus, sed gaudeamus cum Paulo dicente: Nunc autem gaudeo in afflictionibus, si autem in afflictionibus gaudebat, quomodo unquam potuit in tristitia esse?*

X. Tertio ostendat, quantò major est hostis, & pugna difficilior, tantò majoris coronæ, gloriæ, & laudis

laudis apud DEUM & Cælites obtinendæ occasio-
nem illi offerri; uti rectè S. Bernardus c. 19. de do-
mo inter. advertit dicens: *Molesta est lucta, sed fru-
tuosa, quia, si habet pœnam, habebit & coronam:*
*non nocet sensus, ubi non est consensus: imò quòd resi-
stentem fatigat, vincentem coronat.* id quod cœlitus
etiam cuidam Seni ostensum est, uti in Vitis PP. 1. 9.
legitur, cum enim adeò gravi tentatione carnis stimu-
laretur, ut de victoria desperans, ad sæculum redire
statueret, hanc de cœlo vocem audièrit: *Tentatio-
nes, quas novem annis sustinuisti, corona tua erunt:*
*revertere ergo in locum tuum, & sublevabo te à cogita-
tionibus tuis.*

XI. Quartò ostendat illi, quanta gloria & laus
Davidi obvenerit ex eo, quòd, cum tam parvus ipse
esset, Goliathum tamen Gigantem intrepidè invase-
rit, & feliciter vicerit; non minorem autem ipsi etiã
obventuram, si tentationem suam gravem, quæ ipsi
velut Gigas insuperabilis apparet, audacter fuerit ag-
gressus, eique fortiter resistit. Hic nempe verifi-
catum iri, quod DEUS Apoc. 2. promisit dicens: *Vin-
centi dabo manna absconditum, & dabo illi calculum
candidum, & in calculo nomen novum scriptum, quod
nemo scit, nisi qui accipit.* Quidni ergo dicat cum
Machabæis Josepho & Azario, I. Mach. 5. *Faciamus
& ipsi nobis nomen, & eamus pugnare adversus Gen-
tes, quæ in circuitu nostro sunt.* Ne verò terreatur
magnitudine tentationis proderit narrari illi, quod de
Adolescente quopiam similem tentationem habente
narratur, qui, cum impossibilem sibi illius victoriam
esse persuaderet, terribilis ei Gigas apparuit, quem
cum fugere vellet, ab Angelo adstante eundem po-
tius

tiùs aggredi jussus, mox, ubi eum invasit, secundana te Angelo feliciter superavit; ex quo viso didicit, non difficilem sibi fore victoriam contra tentationem, si alacri animo eidem resisteret.

TENTATIO IV.

De multitudine Tentationum.

XII. **A** Chatus Novitiùs conqueritur suo Directo-
ri & Magistro, se tam crebras, & varias ten-
tationes pati, ut vix respirare, & ordinarijs suis occu-
pationibus vacare liceat, atque adeò vocationem suam
ob tantam tentationum multitudinem non modicè
periclitari. Quæritur, quomodo juvandus, & ar-
mandus sit?

Responsio.

XIII. Primò eidem narret, quid Eliseus Puerò
suo, quando civitatem Exercitu circumdatam nuntia-
vit, & clamavit: Heu, heu, heu, Domine mi, quid
faciamus? responderit dicens: *Noli timere, plures
enim nobiscum sunt, quàm cum illis*: id quod Puer
re ipsa vidit, quando DEUS ad preces Elisei oculos
illi aperuit. Id ipsum ergo sibi quoque fieri credat,
uti in simili casu Moyses Abbas Isidoro Monacho
ostendit, cùm enim hic ob tentationum multitudinem
fugam ex Monasterio meditaretur, Moyses ab initio
quidem ex parte Occidentis eum per fenestram pro-
spicere, & ingentem dæmonum multitudinem vide-
re jussit, sed mox ad partem orientalem ducto majo-
rem SS. Angelorum ad auxiliandum ipsi paratorum
copiam monstravit, & eadem Elisei verba repetijt:
Noli timere, plures tecum sunt, quàm contra te.

XIV.

XIV. Secundò revocet in memoriam illi ; quid Jonathas Filius Saul 1. Reg. 14. egerit, dixeritque, dum ad Armigerum suum dixit: *Veni, transeamus ad stationem incircumcisorum horum, & fortè faciet Dominus pro nobis; quia non est Domino difficile salvare vel in multis, vel in paucis: Idem ergo & sibi dictum credat, imò & illa ad Regem Josaphat 2. Paral. c. 20. dicta verba repeti: Nolite timere, neque paveatis hanc multitudinem; non enim est vestra pugna, sed DEI. Tantum modo confidenter state, & videbitis auxilium Domini super vos.*

XV. Tertiò significet illi, quòd etiamsi millies plures essent Tentatores, ne capillum tamen movere, multò minùs verò grave damnum inferre possint sine voluntate DEI; id quòd rectè S. Antonius ipsis dæmonibus exprobravit, quando ad illos, cùm varijs bestiarum formis assumptis cingebant eum, & velut jamjam laceraturi terrebant, intrepidus dixit: si quid virium haberetis adversùs me, unicus sufficeret, quid ergo opus apparatu tanto? En adsum, lacerate me, si permissum est vobis: sin minùs, frustranea est rabies vestra. Hoc ipsum S. Gregorius l. 2. mor. c. 3. pulchrè per exemplum Job confirmat sequentibus verbis: *Ecce permissionem verberis comitatur custodia protectionis, & Electum suum divina dispensatio custodiendo deserit, deserendo custodit, alia illius prodit, alia protegit. Si enim Job totum desereret in manu tantò Adversarij, homo quid esset? in ipsa ergo justitia permissionis miscetur, quadam libra pietatis, quatenus in uno, eodèmq; certamine & servus humilis ex oppresione proficiat, & hostis superbiens ex permissione succumbat. Idem ergo in manu DEI, idem in manu*

B

dia-

diaboli est, quia tenuit, quem concessit: & dando non dedit, quem Adversarij sui jaculis eijciens abscondit.

XVI. Quarto illi ostendat, quantam occasionem habeat, inter has tentationes in meritis & virtutibus proficiendi, ut de illo perinde ac de sponsa dici queat, sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter Filias Adæ. Qua de re S. Bernardus l. 48. in Cant. præclare sic discurret: *Donec in carne est Anima, inter spinas profectò versatur, & necesse est, ut patiatúr inquietudines tentationum, tribulationúmque aculeos. Quòd si lilium est juxta Sponsi verbum, videat quàm vigilem, sollicitámque esse oporteat fuisse custodia sui, septa undique spinis hinc inde aculeos intendentibus; nec enim vel levissimam spina punctiõnem ullatenus sustinet floris teneritudo, sed mox, ut modicè premitur, perforatur. O tener, & delicate flos, ò candens lilium, increduli & subversores sunt tecum, vide, quomodo cautè ambules inter spinas. Plenus est Mundus spinis, in terra sunt, in aère sunt, in carne tua sunt, versari in his, & minimè ledi, divina potentia est, non virtutis tue. Etsi igitur undique tibi prospicias tribulationum (& tentationum) tanquam tribulorum aculeos intendi, non turbetur cor tuum, neque formidet scient, quia tribulatio patientiam operatur, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit. Considera lilia agri, quomodo inter spinas vigent, ac nitent.*

XVII. Quintò denique narret eidem, quid Seneca quidam Fratri, qui querebatur, quòd multæ cogitationes ipsum sollicitent, & nesciat, quomodo resistere illis debeat, responderit, dum scilicet illi dixit: Non repugnes contra omnes, sed contra unam; omnes enim cogitationes Monachorum habent unum caput:

put; necessarium ergo est, quæ, & qualis sit, & adversus illam reniti; ita enim & residuæ cogitationes humiliantur.

TENTATIO V.

Circa diurnitatem tentationum.

XVIII. **M**elania Virgo, cum tentationes suas confessario suo aperuisset, fatetur, se quidem agnoscere utilitatem earundem, hoc unum tamen vehementer illam cruciari, quod nulla ipsi ab ipsidem quies concedatur, & quod multis jam annis continuo petierit à DEO liberationem, nec tamen impetrarit. Quæritur, quomodo hic ejus dolor leniendus sit?

Responsio.

XIX. Primò suadeat ipsi, ut sequatur exemplum Fratris illius, qui tentatus, ut exiret à Monasterio, semper vesperi dicebat: cras abibo. Mane autem facto dicebat: Extorquebo, ut etiam hodie maneam propter Dominum; & sic novem annis faciens tandem liberatus est à tentatione, uti l. 9. in Vitis PP. narratur. Simili ergo modo eam circa tentationes procedere jubeat.

XX. Secundò Exemplum generosorum Ducum & Militum ei obijciat, qui hoc unum dolent, si copiam pugnandi ob defectum hostium non habeant, felicissimòsque se judicarent, si perpetuos Hostes & bellum nancisci possent; si ergo illi pro corruptibili corona & gloria hoc possunt, & faciunt; quidni idem ipsa propter incorruptibilem & immortalem gloriam facere possit, & libenter debeat? Hanc sanè

ob causam Abbas Pastor cuiusdam suo Discipulo dicenti : Pater, ecce jam tandem mihi pugnas abstulit DEUS, optatissimæque pace commutavit : respondit : Ocyus ad Dominum redi, pugnasque tibi, ut restituat, ora, ne socors fias. Abijt Frater ad Dominum, qui & imperium senis approbavit, & Fratrem pristinis tentationibus subiecit, ut Rodriq. p. 2. tr. 4. c. 2. refert. Simili ferè modo S. Joannes Baptista Cononem Alexandrinum Sacerdotem, testem Marchantio, animavit, cum enim hic licet de celo roboratus vocem audivisset dicentem : tolera & persevera : tamen ob continuam cum carne pugnam, locum mutare decrevisset, idem Sanctus velut Tutoralis ejus Divus his vocibus eum est allocutus : si adversaris pugnam, perdidisti coronam. Resumpsit ergo animos, & fortius pugnavit, feliciterque vicit.

XXI. Tertio ostendat illi, hoc esse singulare Providentiæ & bonitatis divinæ erga ipsum indicium, quod ipsum tentationibus talibus constanter exerceri permittat ; nam ut S. Prosper de vocat. gent. sapienter advertit, *ad magnam utilitatem Fidelium materia est servata certaminum, ut non superbiat Sanctitas, dum pulsatur infirmitas.* Hinc & S. Paulus 2. Cor. 12. de se fatetur : *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Sathanae qui me colaphizet.* Quod ipsum rectè confirmat S. Hieronymus in Epist. ad Ascetam l. 1. c. 13. *Sunt, inquit, tentationes hominibus saepe valde utiles, licet molesta sint & graves, quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur : ut bene agnovit S. Ephrem, de quo S. Climachus c. 29. testatur, quod in summa animi malacia ac tranquillitate DEO supplicaverit, ut sibi pugnas tentationum pro-*

dem pugnatas restitueret, neque materiam meriti & triumpho denegaret. Sed & de Abbatissa Sara in Vitis PP. l. 6. legitur, quod tredecim annis à Spiritu fornicationis gravissimè impugnata nunquam oraverit, ut recederet ab ea huiusmodi pugna, sed hoc solùm dixerit: Da mihi fortitudinem DEUS. Cùm verò aliquando infestior esset illi inimicus, ascenderit illa super lectum suum, ut oraret, & tunc ipsi Spiritus fornicationis corporaliter apparuerit, dixeritque: Tu me vicisti, Sara, cui illa respondit: *Non ego te vici, sed Dominus meus IESVS Christus.*

XXII. Quartò soletur eum excitando ad spem securæ consolationis, nam ut bene Thomas Kemp. l. 2. c. 9. advertit, *solet sequentis consolationis precedens tentatio esse signum, nam tentationibus probatis celestis promittitur consolatio.* Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vite. Et iterum: *Vincenti dabo manna absconditum.* Hinc S. Jacobus c. 1. ait: *omne gaudium existimate, Fratres, cùm in varias tentationes incideritis; quod utique de gaudio ex victoria orti solito intelligendum est, uti Abbas Hellen expertus est, qui, cùm in horto Monasterij deambulans ardentissimum desiderium & tentationem ad ficus, quæ fortè in terra jacebant, comedendas vicisset, paulò post in raptu ad limpidissimum fontem se constitutum vidit, ubi cùm ab Angelo adstante ad herbas fontis propinguas gustandas fuisset invitatus, tantam ex ijs suavitatem & dulcedinem hausit, ut nullam ei similem in terris reperiri posse crederet.*

* *
*

B 3

T E N -

TENTATIO VI.

De modo resistendi tentationibus.

XXIII. **G**ertrudis Virgo devota queritur Confessario, se varijs agitari assidue cogitationibus & desiderijs, nescire tamen, an à bono vel malo spiritu proveniant; se neque modum scire resistendi tentationibus, utpote quæ in solitario loco habitans, hominem non habeat, à quo pro ejusmodi certamine instrui queat. Queritur, quomodo eidem sit respondendum?

Responsio.

XXIV. Inprimis significet illi, quid S. Gregorius in Pastor. de discretionem Spirituum dicat: *Quis sit Spiritus, inquit, qui loquitur, ipsa suggestio declarabit, semper enim Spiritus carnalis mollia, Spiritus Mundi vana, Spiritus malitia semper amara loquitur.* Eundem ad finem non parùm juvabit, si duæ regulæ S. Ignatio pro pleniore Spirituum discretionem præscriptæ bene observentur, quarum prior hæc est: *Sedulo & accuratè excutienda sunt cogitationes nostræ circa principium, medium, & finem suum, quæ si rectè se habeant, Angeli boni argumentum est, cogitationes illas suggerentis: sin autem per discursum mentis aliquid offertur, vel sequitur, quod ex se malum sit, vel avocet à bono, vel ad minus bonum impellat, quàm anima priùs quarendo sequi decrevisset, vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublatam qua priùs aderat, quiete, & tranquillitate, evidenter tunc erit indicium, auctorem esse cognitionis ejusmodi spiritum malignum utpote utilitati nostræ summè adversum*

versantem. Posterior regula hæc est: *Eorum, qui promovent in bono salutis, animis se insinuat uterque spiritus diverso modo, bonus quidem leviter, placide ac suaviter, sicut aqua stilla in spongiam illabens; malus verò duriter, implacide & violenter, cum strepitu quodam, sicut imber decidens in petram, illis autem qui in dies tendunt in deterius, oppositum prorsus usuvenit. Cuius sanè diversitatis ratio est, quatenus Angelo utriuslibet similis est, vel dissimilis animæ dispositio. Si enim contrariam sibi eam alteruter spiritus invenerit, cum strepitu & pulsu, qui facile adverti queat, ei se coniungit. Si conformem verò, tanquam in apertam & propriam domum subit cum quiete.*

XXV. Secundò significet illi, quid pro eodem fine S. Gregorius in lib. Past. sapienter advertent dicens: *Antiquus hostis ex proprio certamine, dum se succumbere considerat, ad alia tentationum bella restat. Intuetur humani generis uniuscuiusque mores cui vitio sint propinqui, & illa opponit ante faciem, ad qua facilius novit inclinare mentem.* Id quod P. Leo Societatis JESU Sacerdos, & Collegij Conimbricensis Rector corporaliter quondam vidit, dum diabolum inter Fratres sub specie Æthiopis circumeuntem, & singulorum pulsum explorantem vidit; cum verò unius pulsum tetigisset, vehementer exultantem, eò quòd Fratrem illum tentationi contra vocationem tepidè resistere, atque adeò de nocte aufugere decessisse advertisset, uti in MS. Ingolst. c. 23, §. 33, referitur.

XXVI. Tertiò significet illi, quid Senex quidam Fratri quærenti, quid facere debeat, si in aliquo loco fuerit, & oriatur tentatio, nec habeat, cui tenta-

tionem talem aperire possit? responderit, quòd scilicet eidem dixerit: *Crede in DEO, quia ipse mittet Angelum suum, & gratiam suam, & ipse tibi est consolatio, si in caritate rogaveris eum. Et addidit dicens: Audivi, quia in Scythi erat quidam, qui sustinebat tentationes, & non habens fiduciam in aliquo, cui confiteretur, parabat vespere melotem suam, ut discederet, & ecce apparuit ei gratia DEI in specie Virginis, & rogabat eum dicens: Nusquam vadas, sed sede hic mecum; nihil enim ex his malè fit, quòd vidisti: qui credens verbis ejus sedit, & statim sanatum est cor ejus, ut in Vitis PP. l. 9. legitur.*

XXVII. Quartò eidem narret, quid olim S. Pachomio dæmon, cùm eidem hic Sanctus exprobrasset, quòd homines, à quibus læsus non fuerit, diu, notuque improbissimè infestet, responderit, dum dixit: Nos ad fores pulsamus, dare aditum aut negare penes vos est: si aperitis, mox intrò ruimus, & imaginationem occupamus, unde facillimum nobis est, cæcam voluntatem, totumque hominem expugnare. Quòd si resistitis, & mox initio prohibetis ingressu, nos victi sumus, & velut fumus evanescimus. Hinc S. Teresa in itin. perf. c. 23. dicebat: Non habet dæmon potentiam ad generosas & resolutas animas tentandas; ab illis enim sibi imprimè metuit, quia experientiâ novit, magnum sibi ab illis damnum accidere, & quidquid producit, ac dirigit ad nocendum illis, hoc totum tam in ipsarum, quàm aliarum commodum cedere, & damnum referre; id quod Ruffinus l. 3. n. 224. aptâ similitudine declaravit dicens: Sicut ad ollam succensam muscæ non appropinquant; si verò tepida fuerit, insident

in ea, & faciunt vermes; ita hominem succensum igne divini amoris fugiunt Dæmones, tepidum verò illudunt, & sequuntur.

XXVIII. Quintò denique, hortetur eam, nunquam sibi polliceatur securitatem à tentatione, sed potius sibi persuadeat, unâ superatâ aliam secururam, ideoque semper ad pugnam præparata consistere studeat, nam, ut prudenter Ven. Beda super Lucam advertit, *sæpe antiquus hostis, postquam menti nostræ tentationum certamen inflixerit, ab ipso suo certamine ad tempus recedit, non ut illata malitiæ finem præbeat, sed ut corda, quæ per quietem secura reddidit, repente rediens, facilius inopinatè irrumpat.* Hinc rectè S. Bernardus S. 15. in Pl. *qui habitat, hortatur? Præmonitos vos esse volo, neminem super terram absque tentatione victurum, ut, cum fortè tollitur aliqua, alteram securus expectet.* Quæ in re consideranda nobis est tam benigna pietatis divina dispensatio, ut quibusdam nos tentationibus patiatur diutius occupari, ne fortè periculosiores occurrant, ab aliquibus verò citius liberet, ut possimus in alijs, quas utiliores nobis prævidit fore, exerceri. Facit nempe id ipsum, quod olim Clemens Rex Spartanus, teste Plutarcho, fecit, qui interrogatus, cur Argivos victos non delevisset? respondit, ne desint, qui Juvenes nostros exercent. Unde rectè Thomas Kemp. l. 3. c. 35. monet: *Fili, nunquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma tibi Spiritualia sunt necessaria; quia, etsi tu dicas, quòd mortuus sis mundo, Diabolus tamen necdum est mortuus, ut bene quondam, Senex quidam Monacho simile quid dicenti respondit.*

B 5

TEN

TENTATIO VII.

*De timore consensûs tentationibus
præstiti.*

XXIX. **M**Echtildis honesta Matrona gravissimis & assiduis carnis tentationibus vexata, perpetuò angitur, & timet, ne assensum præbuerit ejusmodi tentationibus, aut morosè delectata sit, sicque mortiferum admiserit peccatum. Quæritur, quomodo hos ei scrupulos & anxietatem eripere debeat Confessarius?

Responsio.

XXX. Primò ei significet, quòd probatissimi & gravissimi Authores doceant, ejusmodi Personas timoratas nunquam credere debere, se mortaliter peccasse, nisi certò & evidenter sciant, imò etiam jurare possint, se lethiferum peccatum admisisse; cui sententiæ tantò firmitus adhærere possunt, quantò graviora sunt fundamenta, quæ eam probabilem atque securam esse persuadent; nam imprimis tanta est peccati mortalis malitia, ut vigilem latere non possit; nec, ut Richardus de S. Victore ait, committi queat sine gravi corruptione sui, sine gravilæsione proximi, sine magno contemptu DEI; quis ergo credat, tantum damnum tantamque læsionem mox corrigi, & omnia in integrum restitui, DEUM statim super omnia amari, qui antea vilissimæ rei postpositus, & insuper habitus fuit? P. Jacobus Alvarez certè p. 3. l. 1. c. 12. §. 5. ait, consensum in tale peccatum tam impium esse, ut, si quis statim post factum dubitet, an deliberatè consenserit, vel facti statim ipsum pœniteat, probabiliter judicare possit,

possit, se non consensisse, cum non soleat animus à Deo averſus tam subito ad eundem iterum converti. Præterea cum malitia peccati mortalis in mala voluntate consistat, timor autem, quo timet Mechtildis, ne consenserit, vel maximè bonam voluntatem arguat adesse, merità etiam ex hac parte timorem admissi peccati deponere potest.

XXXI. Secundò suggerat ei doctrinam à S. Henrico fusone propositam, qui, cum priùs de hac materia loquens dixisset: *Vel una tantùm vana complacentia suiipsius hominem in DEI oculis deformiorem reddere posset, quàm vel mille, licèt pessima, tales incidentia, subdit hæc verba: Verumtamen latet in isto occulta quadam pressura, qua est subtilissimus funis, qui hic contingere possit; Et hæc est, quando homini prava aliqua cogitatio incidit: Et ipse fortassis cum delectatione ei intendit, atque suiipsius oblitus non ita celeriter se cum voluntate Et deliberatione illi intendisse, Et seipso neglecto peccasse mortaliter. Sed absit, ut hoc ita credamus; concurs namque multorum etiam Sanctorum sententia est, rationem sæpe per importunas incidentias in delectationem pervenire, idque satis bonà morà, Et longo tempore, antequam ratio suiipsius per maturam deliberationem plenè compos fiat, Et tunc ea recipere, vel averſari, peccatum admittere, vel respuere potest. Quod cum ita sit, nequaquam in talibus peccatum mortale homines boni metuere debent, si sana atque Catholica doctrina fidem adhibere volent. S. Augustinus namque ad eò voluntarium peccatum esse dicit, ut, si voluntarium non est, peccatum nullo modo sit habendum.*

XXXII. Tertio eidem narret, quod ex Gersone refert

refert

refert Rodriquez p. 2. n. 4. c. 20. in hæc verba: Habemus super his exemplum de quodam Monacho in Eremito, qui talibus cogitationibus turpibus vexabatur viginti annis, & nemini audebat aperire tentationem hanc propter ejus abominationem. Tandem tamen cuiquam experto Patri eam non ore, sed scripto ob verecundiam detexit. Qui ridens ait: Pone manum tuam super caput meum; quod cum ille fecisset, ait idem Pater: super caput meum accipio totum istud peccatum tuum, & omne pondus ejus. Non ergo tu amplius inde conscientiam aliquam habeas. Cum autem super hoc miraretur, & causam hujus quæreret, Respondit Pater quærendo: Placuitne tibi unquam ista cogitatio? absit, inquit, ille, nam maximè semper mihi displicuit. Et ait Pater: Manifestum est ergo, quòd tu eam non agis, sed pateris, antiquo hoste procurante, & te, ut decipere tandem per desperationem posset, ita fatigante. Nunc ergo, Fili mi, audi consilium meum, & cum te iterum invaserit talis turpis cogitatio, dic: Tibi & super te Inimice nequam, sit hæc tua blasphemia, ego nihil in ea habere volo, sed Dominum meum ego adoro, & veneror, ac in ipsum credo. Ex post verò iste Pater nunquam habuit amplius hanc tentationem, consilio senis adjutus.

XXXIII. Quartò non parùm proderit referre, quòd idem Author l. c. de S. Catharina Senensi refert, quòd scilicet, cum aliquando diu, multùmque tallium cogitationum æstu fuisset jactata, Christusque ei apparens, omnes illas tentationes dispulisset, illa suaviter & verecundè exostulans dixerit: Ah Domine, ubi eras, cum hæc phantasmata meum cor obfiderent? cui Christus; Intus in corde tuo eram. Mi

JESUS

JESU, excipit illa, poterásne in tam sordido pectore habitare? Etiam, O Filia respondit iterum Christus Sed age, delectabarisne ejusmodi cogitationibus? imò verò, inquit illa, me propè exanimabant; certè omnia alia pati maluissem. ad quæ Christus, & hoc nimirum ego in corde tuo agebam, ut tantopere tibi displicerent. Scito ergo, tales cogitationes, dum tibi displicerent, DEUM non solum tibi non eripere, sed potiùs præsentia illius certissimum esse argumentum, quandoquidem non nisi ab ipso hoc peccati odium, & offensæ divinæ injecta formido oriri poterat. Ipsissimus profectò Dominus nobiscum est in tribulatione, in flamma ignis, in medio rubi.

XXXIV. Quartò eidem significet, juxta communem Ascetarum sensum, optimum esse in tali casu consilium, ut hilaritas potiùs mentis, quàm angor assumatur; talem enim tristitiam & anxietatem non modò nihil prodesse, sed obesse potiùs, novásque tentationi vires ministrare, id quod aptâ ratione ex ipsis Philosophiæ principijs petita sic demonstrant: Constat, inquit, ex communi Philosophorum doctrina, quòd timor naturaliter Phantasiam moveat, atque adeò, si hæc multùm circa unam quampiam rem occupetur, fortiùs illam, tenaciùsque memoriæ imprimat, unde postea tentatio longè vivacior insurget. Quemadmodum in trabe non admodum late clarè videri potest, quæ si humi jaceat, ludibundus quis transilit; si verò super fluvium subterlabentem, aut elevatori quopiam in loco collocetur, non sine ingenti metùs & pilorum horrore calcabitur; quia videlicet metus plerumque sanguinem iatrosus vocat, sicque efficit, ut exterioribus membris vigore suo

fuo destitutis, non sine periculo & horrore quis incedat, Unde meritò S. Antonius extremum suis valedicturus, sic eos alloquebatur: Vos, ô viscera mea, admoneo, ne tanti temporis laborem repente perdati; Varias Dæmonum insidias nôstis: vidistis eorum imperus feroces, & vires effeminatas. JESUM suspirate, & credulitatem nominis ejus vestris figite mentibus, & à certa fide universi Dæmones fugabuntur. Si alacres in Domino fuerimus, & futurorum bonorum cupido nos succenderit, si semper omnia manibus DEI committamus, nullus Dæmonum ad pugnam dum valebit accedere. Una est ratio vincendi inimicum lætitia spiritualis, & animæ semper cogitantis Dominum jugis recordatio. Ita S. Athan. in vita c. 20. & 58.

TENTATIO VIII.

De prostrato à Tentatione.

XXXV. **A** Chatus Juvenis cùm gravissimæ carnis tentationi succubisset, & consensum præbisset, adeò ex casu tali pusillanimis est factus, ut de victoria deinceps reportanda penitus desperarit, ideòque nunquam amplius tentationi se opponere, sed ultro cedere statuerit. Quæritur, quomodo erigendus sit à Confessario, & à concepto proposito abducendus?

Responsio.

XXXVI. Inprimis ipsum hortetur sequentibus pij Ascetæ l. 3. c. 6. de imit. Verbis: *Certa tanquam miles bonus, & si interdum ex fragilitate corrui, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori DEI*

DEI *gratia*; nam, ut S. Gregorius ho. 34. in Evang. rectè advertit, sicut Dux in prælio plùs illum militem diligit, qui post fugam reversus hostem fortiter petit, quàm illum, qui nunquam tergum præbuit, sed tamen etiam segnìus militavit; sic DEUS sæpe illos plùs amat, qui post peccatum ferventiùs illi servièrunt, quàm qui peccato mortali nunquam commisso, tepidos se in ejus servitio exhibuerunt.

XXXVII. Secundò jubeat illum considerare, quantopere laudare soleant homines illum Ducem, qui primò quidem in fugam actus est ab hostibus, sed postea collectis viribus & militibus fortiùs se opposuit, & victoriam feliciter reportavit; cur ergo non & ipse speret similem laudem apud DEUM & Homines, si post lapsum fortiùs pugnaverit.

XXXVIII. Tertiò pariter perpendere eum jubeat, quid dicturus esset, si parvum Puerum cum grandiori longè & robustiori Viro certantem, videret, & licèt sæpius à suo Adversario prostratus esset, mox tamen iterum surgeret, iterumque ipsum invaderet; an non egregiam ex talis Pueri mascula animositate voluptatem esset capturus? similem autem recreationem ipsum quoque facturum, si post lapsum mox surgat, & animosius hostem aggrediatur.

XXXIX. Tertiò eidem narret, quid Abbas Sisoès cuidam Monacho responderit, quærenti, quid facere post lapsum debeat? dixit enim illi: Surge. Cùmque subjiceret Monachus, se surrexisse, & iterum cecidisse, respondit Sisoès, iterum surge. Iterum verò quærenti, quoties tandem surgendum esset, donec mors inqueibat, aut stantem te, aut jacentem inveniat Sanchez p. 4. Reg. c. 7.

XL. Quartò suggerat illi consilium à Francisco Labata V. Pœn. in loc. comm. datum, dum ait: Omnis peccator perit, sed non eodem modo; nam alij qui pereunt ut gemma, nullam emittens vocem, quærunt Dominum, ut ipsam quærant, & sic obstinati Peccatores pereunt; alij pereunt sicut ovis, quæ balatu suo movet Pastorem ad ipsam requirendam, & tali modo Peccatores non obstinati pereunt, quorum typo erat David. dicens Ps. 118. *Erravi, sicut ovis, qui perijt, quære servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus.*

XLI. Quintò denique proponat exempla eorum Sanctorum, qui post lapsum surrexerunt, & gratissimi DEO effecti sunt, quales sunt S. David, S. Petrus, S. Maria Magdalena, S. Augustinus & similes, ita ut merito S. Gregorius dixerit c. 52. past. *Fit plerùmque gratior DEO amore ardens vita post culpam, quam in securitate torpens innocentia.* Jubeat ergo hos sequi, & sicut Equus generosus cespitans extemplo affurgit, & dispendium celeritate cursûs compeniat, ita & ipse per pœnitentiam se erigere, & novo fervore subsequente priorem acediam & lapsum resarcire.

P A R S II.

DE TENTATIONIBUS
CIRCA EXERCITIA SPIRITUALIA.

XLII. **V**aria sunt Exercitia Spiritualia, ex quibus tentationes variaz oriri possunt nempe Oratio, Confessio, Communio, Examen conscientiaz, Lectio